

Metinsel Tutarlılık Çözümlenmeleri

Engin YILMAZ

Engin YILMAZ

METİNSEL TUTARLILIK ÇÖZÜMLELERİ

ISBN 978-625-8044-44-7
DOI 10.14527/9786258044447

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2022, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye’de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000’in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilmektedir.

I. Baskı: Ocak, 2022, Ankara

Yayın-Proje: Nisanur Uzunlu
Dizgi-Grafik Tasarım: Banu Kamuran Koparan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Ay-bay Kırtasiye İnşaat Gıda Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti.
Çetin Emeç Bulvarı 1314. Cadde No: 37A-B
Çankaya/ANKARA
Tel: (0312) 472 58 55

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 46661

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Prof. Dr. Engin YILMAZ

21.06.1971 tarihinde Erzurum'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini İspir'de tamamladı. 1988 yılında girdiği Üniversite Yerleştirme Sınavı'nda Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi bölümünü kazandı. Bu bölümden 1992'de "İYİ" dereceyle mezun oldu ve Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü'nün açtığı Yüksek lisans sınavını 1. olarak kazanarak Türk Dili bilim dalına kayıt yaptırdı. Aynı yıl İstanbul'da Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak göreve başladı. 1995 yılında, Prof. Dr. Ahmet Topaloğlu yönetiminde hazırladığı *Gazâvât-nâmeler ve Niyazî'nin Gazâvât-ı Nebîsi* adlı tezle, "Türk Dili Bilim Uzmanı" oldu. 1995'te Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün açtığı doktora sınavında başarılı olarak Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalına kayıt yaptırdı. 1998 yılında Prof. Dr. Osman Nedim TUNA ve (Prof. Dr. Osman Nedim Tuna'nın rahatsızlığından sonra) Yrd. Doç. Dr. Kenan ACAR yönetiminde hazırladığı *Acâ'ibü'l-Mahlûkât Tercümesi (Metin-Dil İncelemesi- Çözümlemeli Dizin)* adlı tezle "Türk Dili Bilim Doktoru" oldu. 2004-2006 yılları arasında TC Başbakanlık TİKA tarafından Bosna-Hersek'te Tuzla Üniversitesi'nde "Misafir Öğretim Üyesi" olarak görevlendirildi. 2005'te "Yeni Türk Dili Doçenti" oldu. 2011'de Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ne "Profesör" olarak atandı. 2012-2013 öğretim yılında UPENN'de (ABD) misafir araştırmacı (visiting scholar) olarak görev yaptı. 2016-2017 öğretim yılı güz yarıyılında (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti) Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi'nde dersler verdi. Dr. Yılmaz, Princeton University'nin (2013, 2015), Kean University'nin (2015) ve Harvard University'nin (2016) davetlisi olarak ABD'de, Duisburg Essen Üniversitesi'nin (2014) davetlisi olarak da Almanya'da kısa süreli araştırmalar yaptı, seminerler ve konferanslar verdi. Dr. Yılmaz, başta Sakarya Üniversitesi (SAÜ) olmak üzere ULUSAL AJANS (UA), YÖK, TİKA, TÜBİTAK, YTB, TDK, YEE ve TÜRK-MENİŞTAN İLİMLER AKADEMİSİ gibi çeşitli kamu kurumlarının sağladığı desteklerle birçok ülkede araştırmalar yaptı, ders verme

hareketliliği kapsamında bilimsel nitelikli etkinliklere katıldı: Belçika (2008); Romanya (2008); Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (2008, 2009); İsveç (2009); Azerbaycan (2010); Gürcistan (2010); İspanya (2011); Bulgaristan (2011); Yunanistan (2011); Kosova (2011); Hollanda (2011); Almanya (2013, 2014); Meksika (2013), Türkmenistan (2014), ABD (2013, 2014, 2015, 2016), Avusturya (2015), Çek Cumhuriyeti (2015), Estonya (2016), Letonya (2016), Macaristan (2016), Kuzey Makedonya (2011, 2015, 2021) ve Ürdün (2021).

Dr. Yılmaz'ın yayımlanmış toplam 16 (on altı) kitabı vardır:

1. *Türkiye Türkçesinde Niteleme Sıfatları* (Değişim Yay., İstanbul, 2004)
2. *Dedem Korkut'un Hikâyeleri* (Metropol Yay., İstanbul, 2005)
3. *Sait Faik'in Sakarya'sı* (Değişim Yay., 2. baskı, İstanbul, 2006)
4. *Türk Edebiyatında Sakarya* (Sakarya Büyükşehir Belediyesi Yay., Sakarya, 2006)
5. *Türkiye Türkçesi Üzerine Araştırmalar* (Pegem Akademi Yay., 2. baskı, Ankara, 2011)
6. *Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Üzerine Çalışmalar* (Baş editör) (Pegem Akademi Yay., Ankara, 2012)
7. *Edebiyat, Edebiyattan Fazlasıdır* (Pegem Akademi Yay., Ankara, 2013)
8. *Türk Edebiyatında Sakarya Araştırmaları* (Baş editör) (Sakarya Büyükşehir Belediyesi Yay., İstanbul, 2014)
9. *Temel Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü* (Pegem Akademi Yay., Ankara, 2014)
10. *Orta Okullar İçin- Güncel Yeni Türkçe Sözlük* (Pegem Akademi Yay., 2. Baskı, Ankara, 2019)

11. *Plakanın Günlüğü* (Pegem Akademi Yay., 2. Baskı, Ankara, 2020)
12. *Yabancılar İçin Başlangıç Düzeyi Türkçe Sözlük (A1)* (Pegem Akademi Yay., 2. Baskı, Ankara, 2020)
13. *Sözlük Bilimi Üzerine Araştırmalar* (Pegem Akademi Yay., 5. Baskı, Ankara, 2021)
14. *Edim Bilimine Giriş* (Pegem Akademi Yay., 3. Baskı, Ankara, 2021)
15. *Uygulamalı Metin Bilgisi* (Pegem Akademi Yay., 3. Baskı, Ankara, 2021)
16. *Toplum ve Dil (diltoplumbiliminin temel kavramları-kuramları ve sorunları)* (Pegem Akademi Yay., Ankara, 2021).

Yılmaz'ın, ulusal ve uluslararası nitelikteki çeşitli dergilerde makaleleri; başta Uluslararası Türk Dili Kurultayı (2000, 2004, 2008, 2012), Uluslararası Türkçenin Eğitimi- Öğretimi Kurultayı (Doğu Akdeniz Üniversitesi, 2008; Ankara Üniversitesi, 2009; Dokuz Eylül Üniversitesi, 2010; Sakarya Üniversitesi, 2011; Mersin Üniversitesi, 2012; Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, 2014; İstanbul Üniversitesi, 2015; Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, 2016), PIAC (Romanya, 2008), Uluslararası Dil-Yazın-Deyişbilim Sempozyumu (Sakarya, 2009), 2. Dünya Dili Türkçe Sempozyumu (Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, 2009), Türkiye'de ve Dünyada Sözlük Yazımı Araştırmaları Uluslararası Sempozyumu (Bahçeşehir Üniversitesi, 2010), Uluslararası Sözlük Bilimi Sempozyumu (Sakarya Üniversitesi, 2014; İstanbul Üniversitesi, 2015; Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, 2016), ICLEL (Çek Cumhuriyeti, 2015; Letonya, 2016), XI. ve XVI. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı (Macaristan, 2016; 2021); Uluslararası Eğitim Bilimleri Kurultayı (Sakarya Üniversitesi, 2008; Ege Üniversitesi 2009, Akdeniz Üniversitesi, 2016, Atatürk Üniversitesi, 2018), İki Yüz Yıl Sonra Mütercim Asım ve Türkiye'de Sözlük Çalışmaları Bilgi Şöleni (TYB, 2019), IPCEDU (Pegem Akademi, 2019,

2020), Uluslararası Kutadgu Bilig Kurultayı (TDK, 2019), VII. ve VIII. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yazarları Birliği, 2020, 2021), 9. Milletlerarası Türkoloji Kongresi (İstanbul Üniversitesi, 2021), IX. Uluslararası Türkoloji Kongresi (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2021) ve Kabulünün 100. Yılında İstiklal Marşı ve Mehmet Akif (İstanbul Üniversitesi, 2021) olmak üzere ulusal ve uluslararası düzeydeki sempozyum/kongre/kurultay/panelde sunduğu çok sayıda sözlü bildirisi, seminer, konferans ve araştırma projeleri vardır. Yılmaz, “İYİ” derecede İngilizce bilmektedir.

ÖN SÖZ

Metin çözümlemesi üzerine çalışan araştırmacılar, özellikle yöntem ve teknik konusuna odaklanmıştır. Araştırmacılar bir metni, en doğru, en uygun şekilde çözümlemek amacıyla farklı disiplinlerin geliştirdiği yöntem ve teknikleri uygulamakta, metin merkezli, yazar merkezli, okur merkezli bakış açılarından yararlanmaktadır. Metin çözümleme araştırmalarında yaygın olarak kullanılan Metin dilbilimi (text linguistics), Teun A. van Dijk'ın da belirttiği gibi, tek bir kurama ya da yöneme indirgenemez. Metin dilbilimi, metni birincil araştırma nesnesi olarak kabul eden bir dil bilimi disiplinidir. Yapısalcılıktan, üretici-dönüşümsel dil bilgisi anlayışından ve klasik filolojik incelemeden farklı olarak sözceyi ve sözceler arası bağlantıları önceleyen Metin dilbilimi, araştırmacılara metinsellik ölçütleri çerçevesinde inceleme olanağı sunmaktadır. Metin dilbilimi alan yazınında, yedi metinsellik ölçütünden ikisinin ön plana çıkarıldığı görölmektedir: *Bağdaşıklık* (cohesion) ve *tutarlılık* (coherence). Bağdaşıklık, metnin yüzey yapısındaki somut dilbilgisel ilişkilere odaklanılmasını gerektirmektedir. Tutarlılık ise, metnin derin yapısındaki anlamsal ve mantıksal soyut bağlantıların çözömlenmesine dayanmakta ve kanaatimizce en temel metinsellik ölçütü olarak karşımıza çıkmaktadır. Elinizdeki *Metinsel Tutarlılık Çözömlmeleri* kitabı, özellikli (spesifik) bir çalışmadır. Kitabın kapsamını; sözceler/paragraflar arasındaki anlam ve mantık bağlantılarıyla sağlanan “bü-tüncül tutarlılık” ve bu doğrultuda yapılan Çağdaş Türk Edebiyatına ait özellikli hikâye çözömlmeleri oluşturmaktadır. Kitabın sınırlılığı gereği, metinlerdeki “sözcüksel tutarlılık” ve “bölgesel tutarlılık” ilişkileri kapsam dışı tutulmuştur. *Metinsel Tutarlılık Çözömlmeleri* kitabında, hem kuramsal bilgilere yer verilmiş hem de uygulama örneklere sunulmuştur.

Kitabın yazılmasındaki temel amaç, edebî nitelik taşıyan anlatı metinlerinin çözümlenmesine yönelik yapılan araştırmalara, kuramsal ve uygulamalı boyutta katkı sunmaktır. Kitap, beş bölümden oluşturulmuştur: **1. GİRİŞ**'te, metin incelemeleri ile ilgili genel bilgiler verilmiştir. **2. METİN NEDİR?** bölümünde, metin kavramının tanımları tartışılmıştır. **3. METİN DİLBİLİMİ VE METİNSELLİK ÖLÇÜTLERİ**'nde, Metin dilbilimi hakkında kısaca bilgi verilmiş ve metinsellik ölçütleri açıklanmıştır. **4. METİNSEL TUTARLILIK ÇÖZÜMLEME SÜRECİNİN AŞAMALARI**'nda; metinsel tutarlılık çözümlenmeleri için, tarafımızdan önerilen ya-
nılaştırılmış model hakkında örnekler sunularak bilgi verilmiştir. **5. ÖRNEK İNCELEMELER**'de, Sabahattin Ali (iki hikâye), Sait Faik (üç hikâye), Ömer Seyfettin (iki hikâye) ve Ferit Edgü'ye (bir hikâye) ait toplam sekiz hikâyenin tarafımızdan önerilen model çerçevesinde tutarlılık çözümlenmesi yapılmıştır. Bu bölümdeki yazıların dördü daha önce çeşitli dergilerde yayımlanmış, dördü ise ilk defa bu kitapta yer almıştır. Daha önce yayımlanmış olan yazılar, bu çalışma kapsamında gözden geçirilmiş ve önerdiğimiz model doğrultusunda yeniden düzenlenerek genişletilmiştir. Çalışma, **SONUÇ** ve güncel kaynakların yer aldığı **KAYNAKLAR** bölümüyle sona erdirilmiştir.

Kitabın alan uzmanlarına, Türkçe ve Edebiyat öğretmenlerine ve üniversitelerin Türkçe Eğitimi, Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi, Dil Bilimi, Karşılaştırmalı Edebiyat bölümlerinde/programlarında öğrenim gören sevgili öğrencilere yararlı olmasını diliyorum. Kitabın basımını gerçekleştiren PEGEM AKADEMİ YAYINCILIK'ın değerli yöneticisi Servet Sarıkaya'ya ve emeği geçen yayınevi çalışanlarına çok teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Engin YILMAZ

Serdivan/SAKARYA

Ocak, 2022.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	vii
1. Giriş.....	1
2. Metin Nedir?.....	3
3. Metin Dilbilimi (text linguistics).....	7
4. Metinsel Tutarlılık Çözümleme Sürecinin Aşamaları.....	15
5. Örnek İncelemeler.....	23
Sonuç.....	67
Kaynaklar.....	69

1. GİRİŞ

Bir metni çözümlmek demek, aslında içinde farklı aşamaları bulunduran bir süreci yönetmek demektir. Metni “okumak, anlamak, anlamlandırmak, incelemek, değerlendirmek, yorumlamak” gibi edimler, metin çözücünün ilgisine, ihtiyacına, bilgisine göre gerçekleştirilmekte ve farklı düzeylerde yapılabilmektedir. Daha ileri aşamada; okunan metni dillerarasılık, kültürlerarasılık, metinlerarasılık, türlerarasılık bakımından incelemek, sanata ve edebiyata olan katkısını değerlendirmek, diğer sanatçılar ve edebiyatçılar üzerindeki etkilerini irdelemek de mümkündür. Öte yandan, farklı metinler, farklı yöntemlerle ve tekniklerle incelenebilmektedir. Metne; edim-bilimsel, felsefi, psikanalitik, sosyolojik, yapısalcı, yorumsamacı vb. yöntemler ışığında yaklaşılabilir ve bu doğrultuda değerlendirmeler yapılabilir. Ancak unutulmaması gereken nokta; metnin doğru anlaşılabilmesi için metni üreten yazarın/şairin etkin olduğu “metinleştirme süreci” kadar metni alımlayan, metindeki kodları çözmesi istenen/beklenen okurun etkin olduğu “metin sonrası” aşama da büyük önem taşımaktadır. Kaldı ki, bu metin sonrası aşamada; metni çözmesi istenen/beklenen okurun bilgisi, birikimi, dünya ve sanat görüşünün yanında, yazardan/şairden ve eserden beklentisi de etkili olabilmektedir. Artık alanyazında metinler; salt dillik ürünler olarak değil, metin üretici kadar metin çözücünün de etkin rol oynadığı bir süreç içerisinde oluşturulan ve iletişimsel geribildirimler aracılığıyla yeniden anlamlandırılan (belki de yeniden üretilen) ürünler olarak kabul edilmektedir. Metin çözümlmelerinde kullanılan önemli bir kavram da, “bağlam”dır. Bir metin; ait olduğu, bağlamlandırıldığı *dil bağlamı*, *sosyal/kültürel bağlam*, *söylemsel bağlam*, *durumsal bağlam* vb. çeşitli düzlemler dikkate alınarak çözümlenme yoluna gidilmektedir.

2. METİN NEDİR?

Bu bölümde, metin kavramı ile ilgili tanımları tartışmacı bir anlayışla açıklayacağız ve metin ile söylem arasındaki farka değineceğiz.

Arapça *metanet* kökünden türetilen bir sözcük olan ve “sağlam, dayanıklı, güçlü, kuvvetli” anlamlarına gelen *met(i)n*, Ferrit Devellioğlu'nun (2008:633) *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgati*'nde şöyle tanımlanmıştır: “Bir yazıyı şekil ve noktalama hususiyetleriyle birlikte meydana getiren kelimelerin topu”. Batı dillerindeki metin karşılığı olarak kullanılan *text*, *texte* sözcüğünün kökeni ise Latince'dir. Latince'de *texere*, *textus*, *textum*, “dokumak, örmek; dokuma, örgü” anlamlarına gelmektedir. *Textus* sözcüğü “metnin oluşturuluş biçimi” yani, bugünkü “biçem” anlamında kullanılmaktaydı. Orta Çağ'da *text* sözcüğüne bu anlamının yanında ikinci bir anlam daha yüklenmiştir. “Kutsal Kitap'ın gümüş ve altın süslemeyle işlenmiş harfleri” metin olarak nitelendirilmiştir. Daha sonra kutsal kitabın orijinalini yorumlarından ayırmak için, Kutsal Kitap'ın kendisine *text* denilmeye başlanmıştır. *Text* sözcüğünün bu anlamı dinsel alandan edebî alana kaymış ve edebî eserler için kullanılmaya başlanmıştır (Ayata-Şenöz, 2005:9). Metin, TDK tarafından bilgisayar (internet) ortamında hazırlanan sözlükte şöyle tanımlanmıştır: “1. isim Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturulan kelimelerin bütünü, tekst”¹. Ancak, sözcükler bütünü olarak tanımlanabilecek olan metin, salt sözcüklere indirgenemez. Ve metin yalnızca dile özgü, dil aracılığıyla üretilen bir birim değildir. Metin tek bir sözcükten, tek bir resimden, tek bir işaretten de oluşturulabilmektedir. Öte yandan en gelişmiş bildirişim dizgesi olan insan di-

1 <https://sozluk.gov.tr/> (29.10.2021).

linin en üst düzeydeki birimi olan metin, sözcelerin basit, rastgele, ardışık olarak sıralanması ile oluş(turul)muş bir yapı değildir. Metin, sözceler arası çeşitli düzeylerdeki ilişkilerle oluşturulmuş *bağdaşık* ve *tutarlı* bir birimdir. Metin, “bütünlük”, “birlik” ve “devamlılık” arz eden, anlaşılabilen, özetlenebilen, yorumlanabilen, metinsel/sosyal/kültürel bağlam içerisinde belli çıkarımlar yapılabilen, belli mesajlar içeren temel iletişim birimidir (Yılmaz, 2021:2). Metin, TÜBA tarafından hazırlanan terim sözlüğünde temel metinsellik ölçütleri dikkate alınarak şöyle tanımlanmıştır: “**sos.** (*Alm. Text, m; Fr. texte, m; İng. text*) 1. **dilb.** Sözlü ya da yazılı biçimde oluşturulan, bağdaşıklık, tutarlılık, kabul edilebilirlik, bilgisellik gibi özellikler taşıyan dilsel birim. 2. **kiti. yazb.** Bir olay, durum, düşünce ya da duygunun, bir anlatı ya da yazın türünde yazıya dökülmüş biçimi”².

Hirik’in (2020:222) de belirttiği üzere, metnin sözelemede bir değer taşıyabilmesi için konuşucu ve dinleyici arasında ortak kodlara sahip olması gerekmektedir. Metin, bağlamdan kopuk düşünülemez. Alanyazında metin; yalnızca dile ait bir form olarak değil kültürel, sosyolojik, tarihî vb. dinamiklerden beslenen etkileşimli bir ürün olarak görülmeye başlanmıştır. Bu yeni bakış, metnin iki zihnin (yani, gönderici ile alıcının) etkin katılımı ile gerçekleştirilen bir süreçte oluşturulduğu savına dayanmaktadır.

Burada, metin ile söylem kavramları arasındaki farklara değinmenin yararlı olacağını düşünüyoruz. Alanyazında yakın zamana kadar metin ile söylem eşanlamlı olarak kullanılmış olsa bile, Beaugrande (1985:47), “metnin iletişimsel bir ortamda üretilen dil, söylemin ise karşılıklı olarak birbirleriyle bağıntılı metinlerin bir kümesi olduğu”nu belirtmiştir. Zeyrek’e (1996:65) göre; metin, söylemin bir aracı olarak düşünülebilir. Ona göre; bir metni oluşturan dilbilimsel düzenlemeler, o metni içine alan söylem tarafından belirlenir ve seçilir. Söylem, metin ve bağlam arasındaki ilişkilerle anlam kazanan, dolayısıyla her iki ögeyi de içine alan bir kavramdır. Aşkın-Balcı, söylemin sözlü ortam odaklı bir kavram olduğunu savunmuştur.

2 <http://terim.tuba.gov.tr/> (29.10.2021).

Aşkın-Balcı'ya göre söylem, öznenin ilk konuşma düzeyinde ortaya koyduğu konudur. Bu konu, daha sonra yazıya dönüştürülmektedir (Aşkın-Balcı, 2018:21). Öte yandan, metin ve söylem arasındaki farkı belirtmek için somutluk-soyutluk karşıtlığından da yararlanılabilir. Metin somut iken, söylem soyuttur. Metin, tek bir birim olarak ifade edilebilirken söylem tek bir birimle ifade edilemez. Her metnin tek bir söylemi vardır ancak, söylemin birden çok metni olabilir (İşeri, 2021:87).

Bu bölümde son olarak, metin çözümlemesinde sıkça rastlanılan küçük ölçekli yapı ve büyük ölçekli yapı arasındaki farka kısaca değinmek istiyoruz. Küçük ölçekli yapı (microstructure), metnin ne söylediğini sunan önermeler setidir ve cümlelerarasılık özelliği göstermektedir (Kurtul, 2014:24). Büyük ölçekli yapı (macrostructure) ise, okurun zihninde yapılandırılan anlamsal ve soyut çok katmanlı bir yapıdır. Metnin okur tarafından anlamlandırılarak üst yapıya ulaşılması, büyük kurallar olarak adlandırılan “silme”, “genelleme” ve “yapılandırma” işlemleri aracılığıyla gerçekleşir (Ülper, 2008:27-35).